

Klager

Innklaget

Dato: 31.10.17

VEDR.: FAGETISK KLAGESAK 41/16K

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer:

Maria L. Norheim, Jørgen Flor, Vigdis Slotterøy, Jon Børre Rekstad og Espen Walstad

Fagetisk råd i Psykologforeningen (FER) mottok henvendelse fra en psykolog, datert 04.11.16, hvor psykologen på vegne av sin klient ba rådet behandle klage på et medlem i Psykologforeningen. Klagen var vedlagt et brev der det fremgikk at klager samtykker til at psykologen klager på klientens vegne. Saken ble sluttbehandlet på rådets møte 30.10.17. Det ble fattet følgende

Vedtak: 5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

SAKSGANG

- 14.11.16 FER mottok brev fra klager med klage på PP
- 24.04.17 FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak
- 25.04.17 Innklaget psykolog ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til spesielle punkter i «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer», (EPNP).
- 30.05.17 FER mottok redegjørelse fra innklagede psykolog.
- 14.06.17 Redegjørelsen ble sendt til klager med anmodning om innen to uker å kommentere innklagedes redegjørelse.
- 21.09.17 FER mottok kommentar fra klager.
- 22.09.17 Kommentar fra klager ble sendt innklagede psykolog med to uker frist til å komme med sluttkommentar.
- 11.10.17 FER mottok sluttkommentar fra innklagede psykolog.
- 11.10.17 Innklagedes sluttkommentar ble sendt til klager til orientering.
- 30.10.17 FER sluttbehandlet saken.

OPPSUMMERING AV SAKEN

Saken gjelder innklagedes rolle i politietterforskningen av straffesak mot en psykolog som innklagede var kollega og tidligere sjef for. I sin forklaring til politiet skal innklagede ha sagt

at han håpet på påtaleunntatelse. Han skal blant annet ha begrunnet dette med at det kunne komme i media dersom saken kom for retten. Innklagede håpet saken ble så lite kjent som mulig. Klager følte seg krenket av å lese dette avsnittet i forklaringen. Klager følte at innklagede ikke tenkte på konsekvensene dersom det ble påtaleunntatelse. Klager ville da bli frarøvet den oppreisningen og hjelpen en fellende dom ville gi.

Til orientering opplyste klager at rettsaken mot psykologen, (som innklagede var kollega og sjef for), har blitt gjennomført, men dommen var ikke rettskraftig på klagetidspunktet.

I klagebrevet ba klager også FER om å vurdere om innklagede psykolog hadde plikt til å inngi klage til FER da han var kjent med straffesaken mot sin kollega som han hadde vært sjef for. I følge klager skal innklagede i politiavhør ha sagt at han oppfatter at han har plikter når han får vite om fagetiske overtramp hos kolleger. Innklagede skal samtidig ha gitt uttrykk for at han mener det er klager som må ta ansvar for å melde til FER. Han skal ikke ha tilbudt klager hjelp til å klage.

FERs første vurdering av saken

I sin første vurdering av saken tok FER stilling til den delen av klagen som gjelder om innklagede psykolog hadde plikt til å sende klage til FER da han ble kjent med straffesaken mot sin kollega. FER viste til saksbehandlingsreglene for fagetiske klagesaker der det heter: *Fagetisk råd (FER) behandler klagesaker som vedrører medlemmers fagetikk i forbindelse med deres yrkesutøvelse som psykolog. Enhver person, gruppe av personer eller organisasjon som psykologen har et profesjonelt forhold til kan klage. Klage kan også den som mener at psykologen i annen sammenheng opptrer i strid med god psykologskikk.*

FER viste også til «Reglement Fagetisk råd og Ankeutvalget for fagetiske klagesaker, punkt 4.1.3 der det står at klager må være part i saken.

Slik FER forsto saken så det ut til at innklagede psykolog var gjort kjent med at hans kollega kunne ha begått straffbare handlinger i sin yrkesutøvelse som også kunne innebære at psykologen hadde brutt de etiske prinsippene. FER la til grunn at det kun er *personer, (...) som psykologen har et profesjonelt forhold til* som kan klage. Innklagede psykolog hadde slik FER oppfattet det, ikke et relevant profesjonelt forhold til psykologen som skal ha begått straffbare handlinger. Dette betød at han ikke var part i saken og dermed ikke hadde adgang til å klage. Klager var følgelig selv ansvarlig for selv å bringe saken inn for FER.

For ordens skyld gjorde FER oppmerksom på den siste setningen i saksbehandlingsreglene: *Klage kan også den som mener at psykologen i annen sammenheng opptrer i strid med god psykologskikk.* FER forsto; *i annen sammenheng* som andre sammenhenger/roller enn *et profesjonelt forhold*. For eksempel vil den som mener psykologen har opptrådt uetisk i uttalelser til media eller i forbindelse med forskning ha klageadgang. Følgelig kom denne formuleringen ikke til anvendelse i saken.

Vedrørende klagepunkt om at klager burde fått assistanse fra innklagede til å klage, framkom det ikke av klagen at det har vært direkte kontakt mellom innklagede og klager som skulle tilsi at dette var rimelig å forvente.

Redegjørelse under henvisning til relevante prinsipper

FER vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak og ba om innklagedes redegjørelse til klagen med spesiell henvisning til følgende punkt i «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer»:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

II. 3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i.

Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

Ansvar

Psykologen tar selvstendig ansvar for kvaliteten og konsekvensene av sitt arbeid, men er samtidig klar over at han/hun av andre oppleves som representant for sin yrkesgruppe.

Håndtering av etiske dilemmaer

Psykologen erkjenner at fagetiske dilemmaer forekommer, og at det er psykologens ansvar å klargjøre slike dilemmaer og rådføre seg med kolleger og/eller den nasjonale foreningen og å informere relevante andre om de kravene som de etiske prinsippene stiller.

Med henvisning til de ovenfor nevnte prinsipper ba FER om psykologens redegjørelse for bakgrunnen for at han i sin forklaring til politiet skal ha sagt at han håpet på påtaleunntatelse i straffesaken mot psykologen som han var kollega med. FER ba også psykologen om å reflektere rundt klagers opplevelse av dette, samt eventuelle konsekvenser for psykologstandens omdømme.

Innklagede psykologs redegjørelse

I sin redegjørelse til klagen, påpekte innklagede psykolog at setningen: *Fagetisk råd (FER) behandler klagesaker som vedrører medlemmers fagetikk i forbindelse med deres yrkesutøvelse som psykolog. Enhver person, gruppe av personer eller organisasjon som psykologen har et profesjonelt forhold til kan klage. Klage kan også den som mener at psykologen i annen sammenheng opptrer i strid med god psykologskikk* som FER viser til i sin begrunnelse for at psykologen ikke har plikt til/ikke kan sende inn klage, ikke er hentet fra «Reglement for Fagetisk råd og Ankeutvalget for fagetiske klagesaker», men fra informasjon som er publisert på Psykologforeningens nettside.

Innklagede psykolog anfører videre at FER i sitt åpningsbrev har referert feil fra klagebrevet. Det gjelder setningen som omhandler at han skal ha sagt at han har plikter når han får vite om fagetiske overtramp hos kolleger. Slik FER forstår redegjørelsen mener innklagede psykolog at FER ikke skiller mellom klage, til FER, og det å melde fra om et forhold. Han mener det som klagen viser til er hjemlet i EPNP pkt. III, 3, siste avsnitt; «*En psykolog som blir kjent med at en kollega gjør alvorlige avvik fra de fagetiske prinsippene er forpliktet til å gjøre den nasjonale psykologforeningen oppmerksom på dette.*» Innklagede psykolog anfører at han visste at Psykologforeningen kjente til saken og derfor ikke foretok seg noe for å rapportere om forholdet.

Vedrørende klagepunktet som gjelder bakgrunnen for at innklagede psykolog i politiforklaringen sa at han håpet på påtaleunntatelse i straffesaken mot psykologen som han var kollega med, svarer innklagede først at han har all sympati og medfølelse med klager som har opplevd et svik i terapiforholdet. Han gjør rede for at han har lest detaljene i dommen mot sin kollega, og at det gjør ham vondt å lese slikt. Han mener at det ikke finnes noen unnskyldning for slike overgrep og at slike svik ikke skal finne sted. Innklagede psykolog har forståelse for at hans uttalelse i politiforklaringen, og senere som vitne i retten, kan virke støtende og han beklager at det ble slik. Han mener likevel at han ikke hadde annet valg enn å være sannferdig. Da han avga sin forklaring til politiet var han kjent med at det var en tilståelsessak og at hans kollega hadde valgt å levere inn sin autorisasjon. Innklagede psykolog er kjent med at tilnærmet lignende politisaker har endt i påtaleunntatelse.

I redegjørelsen kommer det fram at innklaget psykolog mener at han ikke er forpliktet til å følge EPNP i et politiavhør. Han viser da til at de fagetiske prinsippene regulerer «faglig virksomhet» (fjerde siste avsnitt), og at vitnerollen ikke dekkes av formuleringen; «... utøves av psykolog(er) og bygger på ferdigheter oppnådd gjennom psykologutdannelsen» (tredje siste avsnitt). Han mener at han snarere er i en rolle som er regulert i norsk lov, jfr. Påtaleinstruksen § 8 – 10, 6. ledd: «Vitnet skal gjøres kjent med at når forklaringen avgis, er vitnet under straffeansvar forpliktet til å si den fulle sannhet og ikke legge skjul på noe som angår saken.» I forkant av vitneforklaringen gjorde innklagede en vurdering av hvilken situasjon han befant seg i. Han kom da til at han i vitneprovet hadde rollen som tidligere arbeidsgiver, kollega og nær venn. Han valgte da å beskrive sannferdig de relevante fakta som han ble foreholdt så godt han kunne, og i tillegg gjøre vurderinger som han ble bedt om å gjøre etter beste evne.

Innklaget psykolog redegjør videre for at han på ingen måte mente at saken skulle unndras offentlighet. Han mente imidlertid å ha erfaring med at stor medieoppmerksomhet lett kunne få uheldige vinklinger og kunne være en stor påkjenning for de involverte, ikke minst for «offeret». I denne vurderingen hadde han klager like mye i tankene som psykologen.

Til slutt anfører innklaget psykolog at han velger å ikke gå inn i refleksjon over punktene II.1 og II.3 fordi han mener EPNP ikke kommer til anvendelse når han opptrer som vitne. Han har for øvrig rådført seg med Psykologforeningens advokat om sin rolle som vitne.

Klagers kommentar til redegjørelsen

I sin kommentar til innklaget psykologs redegjørelse skriver psykologen/klager på vegne av sin pasient at slik hun forstår vitneansvaret, er dette begrenset til faktiske forhold man kjenner til som angår saken. Man er ikke forpliktet til å gi uttrykk for sine vurderinger eller meninger når man er i rollen som «alminnelig» vitne og ikke sakkyndig vitne. Hun fastholder at innklagede psykologs uttalelser om at han håpet på at det ble påtaleunntatelse og at han håpet at det ikke ble medieomtale av saken, ikke er egnet til å opplyse straffesaken. De var kun egnet til å støtte pasienten, og han burde unnlatt å svare.

Innklagedes sluttkommentar

I sin sluttkommentar gir innklagede psykolog klageren rett i at hans vurderinger i politiavhøret ikke er egnet til å opplyse straffesaken. Han fastholder likevel at han mener det var riktig å forholde seg til den nevnte Påtaleinstruksen, og at det er var opp til den som ledet avhøret å ta stilling til om han skulle foreta vurderinger.

FERS VURDERING OG KONKLUSJON

I sin første behandling av saken vedtok FER under tvil, men etter en helhetsvurdering, å åpne saken som en fagetisk klagesak. Tvilen var her knyttet til usikkerhet om hvorvidt psykologen hadde vært i en situasjon der han var bundet av EPNP eller ikke. FER finner innklagede psykologs redegjørelse for at han ikke er forpliktet til å følge EPNP i politiavhøret som rimelige. Vi legger vekt på at innklagede psykolog ikke hadde noe arbeidsgiveransvar for psykologen da denne begikk overgrepene mot sin pasient. Innklagede psykolog uttalte seg i det aktuelle politiavhøret som tidligere arbeidsgiver, kollega og venn. FER tar med bakgrunn i dette ikke ytterligere stilling til klagepunktene.

Vedtak: 5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.

Vedtaket fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
for Fagetisk råd
Norsk psykologforening

(Sign.)

Svanhild Mellingen, leder

Tove Beate Pedersen, sekretær

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard

